

**PLASTİK SANATLAR ALANINDA  
SERAMİK VE CAM ÜZERİNE  
YAKLAŞIMLAR  
3**

**EDİTÖRLER**

Doç. Dr. Hikmet Serdar MUTLU

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN



© Copyright 2024

*Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.*

**ISBN**

978-625-399-928-5

**Ön Kapak Resmi**

Öğr. Gör. Şule KARACALAR

**Kitap Adı**

Plastik Sanatlar Alanında Seramik ve Cam  
Üzerine Yaklaşımlar 3

**Arka Kapak Resmi**

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

**Editörler**

Hikmet Serdar MUTLU

ORCID iD: 0000-0002-8609-9077

Fahrettin GEÇEN

ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

**Yayıncı Sertifika No**

47518

**Baskı ve Cilt**

Vadi Matbaacılık

**Bisac Code**

ART000000

**Yayın Koordinatörü**

Yasin DİLMEN

**DOI**

10.37609/akya.3159

**Sayfa ve Kapak Tasarımı**

Akademisyen Dizgi Ünitesi

**Kütüphane Numarası**

Plastik Sanatlar Alanında Seramik ve Cam Üzerine Yaklaşımlar 3 / ed. Hikmet Serdar Mutlu, Fahrettin Geçen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

152 s. : resim, tablo. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253999285

1. Sanat--Dekoratif Sanatlar--Seramik.

**GENEL DAĞITIM**

**Akademisyen Kitabevi A.Ş.**

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

[www.akademisyen.com](http://www.akademisyen.com)

# İÇİNDEKİLER

- BÖLÜM 1 Sıcak Camda Hacim, Işık ve Form ..... 1**  
*Ağâh Barış Can AKSAKAL*
- BÖLÜM 2 Disiplinlerarası Yaklaşım: Artistik Seramik  
Uygulamaları ve Dijital Manipülasyon ..... 13**  
*Betül AYTEPE SERİNSU*
- BÖLÜM 3 Anadolu Selçuklu Mimarisinde Çini Süslemeleri  
ve Seramik Uygulamalarının Dini ve  
Eğitim Yapılarında Kullanımı..... 29**  
*Burhan YALÇIN*  
*Ümit PARSIL*
- BÖLÜM 4 Uşak Kilimlerinde Kullanılan Motiflerin Seramik Bünye  
Üzerine Hediyeelik Eşya Olarak Uygulanması ..... 41**  
*Elvan BESREK*  
*Nurettin GÜLAÇTI*
- BÖLÜM 5 Kızılkaya İgnimbiritlerinin Seramik Sır Bünyelerinde Renk  
Verici Olarak Kullanılabilirliğinin Araştırılması ..... 65**  
*Nilüfer Nazende ÖZKANLI*
- BÖLÜM 6 Kütahya Porselen Fabrikası Dekor Anlayışlarının İhracat  
Yaptığı Ülkelere Göre İncelenmesi  
ve Bulguların Paylaşılması ..... 79**  
*Nurettin GÜLAÇTI*  
*Zeliha YILMAZ*
- BÖLÜM 7 Hikâye Anlatım Aracı Olarak Seramik Vazolar..... 129**  
*Sinan AVİNAL*  
*Berk ERGÜL*

## YAZARLAR

**Arş. Gör. Ağâh Barış Can AKSAKAL**  
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi,  
Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam  
Bölümü

**Arş. Gör. Sinan AVİNAL**  
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi,  
Seramik ve Cam Bölümü

**Uzm. Dr. Elvan BESREK**  
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans  
Üstü Eğitim Enstitüsü Seramik ve Cam  
Anasanat Dalı

**Berk ERGÜL**  
Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Mimar Sinan  
Güzel Sanatlar Üniversitesi, Seramik ve  
Cam Bölümü

**Prof. Dr. Nurettin GÜLAÇTI**  
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Güzel  
Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam  
Bölümü, Bölüm Başkanı

**Doç. Dr. Nilüfer Nazende ÖZKANLI**  
Aksaray Üniversitesi Güzelyurt Meslek  
Yüksek Okulu El Sanatları Bölümü

**Öğr. Gör. Ümit PARSIL**  
Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler  
Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü

**Doç. Dr. Betül AYTEPE SERİNSU**  
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,  
Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam  
Bölümü

**Burhan YALÇIN**  
Sanatta Yeterlilik Öğrencisi, Dokuz Eylül  
Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü,  
Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı

**Zeliha YILMAZ**  
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi,  
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Seramik ve  
Cam Programı, Seramik Anasanat Dalı  
Yüksek Lisans Öğrencisi

# BÖLÜM 1

## Sıcak Camda Hacim, Işık ve Form

*Agâh Barış Can AKSAKAL*<sup>1</sup>

### Giriş

Doğada hazır bulunan camların aksine stüdyo camı; sıvı hale getirilebilen, farklı metotlarda şekillendirilebilen, renklendirilebilen ve günlük kullanım eşyalarından, eser üretimine kadar geniş bir alanda kullanım olanakları sunan bir malzemedir. Cam malzeme farklı birçok alanda kullanım aralığına sahip ve insanın günlük ihtiyaçlarına karşılık verebilecek çeşitliliğinin yanı sıra sanat alanında; 1960 Stüdyo Cam Hareketi'nden beri sanat malzemesi olarak da kullanılmakta ve belirgin özellikleri sayesinde öne çıkmaktadır. Buradan hareketle malzeme, biçimsel etkisi kuvvetli bir anlatım aracı olarak, çağdaş sanatçılar tarafından kullanılmaktadır.

Özellikle renkli camlar göz önüne alındığında sanatçının üslubuna ve eserin kendine has biçimine olumlu etkiler sunmaktadır. Malzemeye ait tüm özellikler tutarlı ve şekillendirilmesi esnasında son derece gelişmiş etkileşimler yaratabilmektedir. Malzemenin ışık geçirgenliği yani şeffaf oluşu, hacimsel etkisini arttırmakta ve farklı sanat malzemeleri ile kıyaslandığında kendine has bir anlatım biçimi oluşturmaktadır.

Sıcak camın renklendirilmesi farklı renkte camların form üzerine eklenmesi, kırık parçaların bir araya getirilerek yeni bir plaka oluşturulması veya hali hazırda renkli bir camın üflenmesiyle hayata geçirilebilmektedir. Bu teknik süreç esna-

<sup>1</sup> Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, can.aksakal@msgsu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8067-8166

sinde üreten insan sayısının artmasıyla üretilen eser sayısı da çoğalmıştır. Farklı denemeler yeni sonuçlar kazandırmış ve cam malzemenin “sanat eseri” anlamında çeşitlendiği ve sanatçılar tarafından irdelenebilir bir alan olmasının önünü açmıştır.

Sıcak cam serbest şekillendirme yöntemleri içerisinde değerlendirilen renklendirme yöntemleri sayesinde; camın salt şeffaf bir obje olarak algılanması kırılarak; çağdaş sanatçılar tarafından üretilen eserler, malzemenin farklı açılardan ele alınmasıyla zengin bir anlatım diline sahip hale gelmiştir.

Araştırmada bahsi geçen hacim, ışık ve form başlıkları; malzemenin anlatım dili içerisinde, üretim sürecinde düşünülmesi gereken birer konu başlığı olarak yer almıştır. Eserin anlatım diline olumlu katkıları apaçık olan bu konu başlıklarının, tasarı sürecinde ele alınması açısından bir kaynak oluşturması hedeflenmiştir.

## Kaynaklar

- ÇİFTÇİ, F. (2017) Renk, Işık ve Dokunun Çağdaş Cam Sanatında Anlatım Biçimlerine Yansımaları, Yüksek Lisans Tezi, syf.97, Eskişehir
- ATALAY, R. (20026) Camın Heykel Sanatına Plastik ve Estetik Katılımları, Sanatta Yeterlik Tezi, syf.81, Eskişehir
- ATALAY, R. (2006) Camın Heykel Sanatına Plastik ve Estetik Katılımları, Sanatta Yeterlik Tezi, syf.78, Eskişehir
- İnternet Kaynakları
- Sanatsal Bir İfade Aracı Olarak Cam Malzemenin Anlatım Olanakları, DergiPark, Erişim Tarihi 15.03.2024, URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2882309>
- BAYLEY, J. (2020) Journal of Glass Studies, Vol.62, syf.300, Erişim Tarihi: 28.03.2024 URL: <https://www.jstor.org/stable/26951097>
- Görsel Kaynakları
- Görsel 1:** Lino Tagliapietra, Africa, 2014, Erişim Tarihi 05.10.2021 URL: <https://toyama-glass-art-museum.jp/en/wp-content/uploads/2047da5b6d76795c14f535747a97143c.jpg>
- Görsel 2:** Ondrej Novotny, 2016, İstanbul, Serhat ÖZDEMİR Kişisel Arşivi
- Görsel 3:** Charles Lowrie, “Six Degrees of Self (Benliğin Altı Derecesi)”, Erişim Tarihi 10.05.2024 URL: <https://www.instagram.com/p/BFZkqafviUD/>
- Görsel 4:** Bethany Wood, “Molten Landscapes (Erimiş Manzaralar)”, Shore I (Sahil I) Erişim Tarihi: 05.05.2024 URL <https://www.blowfishglassart.com/artist/bethany-wood/>
- Görsel 5:** Clare Belfrage, “Streaming Installation (Akış Yerleşirmesi)”, 2016 Erişim Tarihi: 24.06.2023 URL: <https://www.gaffer.com.hk/artists/main/clarebelfrage/en/>
- Görsel 6:** Stephan Rolf Powell, “Teasers (Tanıtımlar)”, Erişim Tarihi: 05.02.2024 URL: <https://www.powellglass.com/selected-works/teasers>

# BÖLÜM 2

## Disiplinlerarası Yaklaşım: Artistik Seramik Uygulamaları ve Dijital Manipülasyon

Betül AYTEPE SERİNSU <sup>1</sup>

*“Tüm sanatlar kardeşdir, hepsi de ötekilerin ışığı altında ilerler.”*  
Voltaire

### Giriş

Bilişim düzeyinin giderek arttığı günümüzde disiplinlerin birbirleriyle etkileşim içinde olduğu görülmekte ve sanat çerçevesinden bakıldığında, sanat dallarının kendi içinde ortak bir dil oluşturabilirken; çağımızın araç, gereç, yazılımlarıyla teknoloji-tasarım-üretim üçleminde sanat ve bilimin etkileşimi ortak paydada buluşabilmektedir.

Kara (2003), çağımızda ortaya çıkan gelişmelerle birlikte sanatsal branşlar arasındaki keskin sınırların ve ayrımların ortadan kaldırıldığını ve artık sanatçının biçimi nasıl şekillendirdiğinden ziyade izleyiciye hangi yollarla, ne hissettirdiği ve nasıl bir estetik haz yarattığının önem kazandığını belirtiyor. Bu süreçte sanatçılar, çalışmaları ile faaliyetlerine derin duygular ve düşüncelerini aktarıyorlar. Ayrıca, yazar el işçiliğiyle ortaya çıkan eserlerin, sanatçının tasarlayarak, düşünerek ve düşündürerek, en uygun malzemeyi sorgulayarak yeni bir kimliğe dönüştürdüğünü ifade etmektedir. Günümüz sanatı için yazar; video sanatı, dijital sanat, şehir (sokak) sanatı gibi birçok alanda disiplinlerarasılığın önemli bir

<sup>1</sup> Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, betul.aytepe@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6853-9219

noloji pek çok sanatçı, tasarımcı, reklamcı vb. için vazgeçilmez bir yaratıcı araçtır. Sanat, yaratıcılığın farklı yönlerini sınırsızca ifade edebilmeye olanak tanımaktadır. Başta fotoğraf olmak üzere dijital manipülasyon ile yaratıcı kompozisyonlar ve tasarımların disiplinlerarası etkileşimle üretme olanakları oldukça geniştir. Seramik hem el becerisi gerektiren hem de görsel sanat alanında büyüleyici bir ifade biçimi olarak öne çıkan ve sanatsal açıdan duygu, düşünce, deneyimleri ifade etmenin sonsuz yollarını sunabilir. Disiplinlerarası alanların bir araya gelmesiyle çok daha etkili, güçlü mesajlar verilebilir ve özgün yorumlarla eserler ortaya konulabilir. Özellikle boyut, doku, desen, renk gibi unsurların tasarım ve teknolojiyle birleşmesi, izleyiciye derin ve etkileyici bir deneyim sunabilmektedir. Bu yaklaşım, geleneksel sanatı dijital dünyayla buluştururken, aynı zamanda yeni ve yenilikçi ifade biçimlerinin keşfedilmesine olanak tanıyacaktır.

## Kaynaklar

- Atan, A., Uçan, B., ve Renkçi, T. (2013). *Çağdaş sanat ve tasarımda manipülasyon etkileri: Sanat tasarım ve manipülasyon sempozyumu*, Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Aytaş, M. (2020). Sinemanın sınırlarını genişletmek; sanattan sinemaya avant-garde tavrı. Aytekin Can, Murat Aytaş ve Naci Anıl Konya, (Ed.). *DeneySEL sinema: Dünya ve türk sinemasında deneySEL akımlar, filmler ve yönetmenler* (1. Baskı, ss. 13-43). Tablet Kitabevi.
- Çoban, İ. ve Kıyar, N. (2015). Yaratıcı Fotoğrafçılıkta Geleneksel, Dijital ve İnteraktif Dönem. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, (3)5, 31 - 46. DOI: 10.7816/ulakbilge-03-05-03
- Eker vd. (2013). *Çağdaş sanatta uzlaşım ve manipülasyon: Gerekçelerine hapsolmuş sanatçının tetikçiliği ve özgürlük bunalım: Sanat tasarım ve manipülasyon sempozyumu*, Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Kara, D. (2023). *Sanat Eğitiminde Disiplinler Arası Sanat, Yapı Mimarlık ve Kültür Sanat*, İstanbul.
- Karabulut, Y. (2023). *Farklı manipülasyon tekniklerinin fotoğrafa katkıları*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. <https://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11363/4652/791694.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Özel Sağlamtimur, Z. (2010). Dijital Sanat. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10)3, 213-238.
- Sırmalı Şirin, E. (2013). *Türk plastik sanatçıların disiplinlerarası çalışmalarındaki manipülatif yaklaşımları: Sanat tasarım ve manipülasyon sempozyumu*. Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları,
- Şen, N. (2013). Fotoğrafta Manipülasyon. *Bilim ve Sanat Vakfı*, (82), 63. [https://www.bisav.org.tr/Bulten/189/1202/fotografra\\_manipulasyon](https://www.bisav.org.tr/Bulten/189/1202/fotografra_manipulasyon)
- Ulutaş, S. (2019). Sinema Filmlerinde Estetik Özneyi Yabancılaşmaya Yabancılaştırmak: Night Crawler Filminde Yabancılaştırma Etkisi. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 12(2), 1012-1043. DOI: <https://doi.org/10.18094/josc.596288>
- Ulutaş, S. (2022). Sinemada Duygulanım, Duygulanım ve Güç İlişkisi: Yol Kenarı'filmli İncelemesi. *Journal of History School*, 15(56), 402-434. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.52035>



### İnternet Kaynakları

- http 1. <https://www.miguelvallinas.com/trabajos-anteriores/ultimos-trabajos/ceci-nei%C2%81st-pas/> (Erişim Tarihi:03.04.2024).
- http 2. <https://www.joelrobison.com/> (Erişim Tarihi: 08.04.2024).
- http 3. <https://buymeacoffee.com/khmarynka> (Erişim Tarihi:10.05.2024).
- http 4. Khomenko, M. [@khomenko. maryna]. (2018, 11 Temmuz). “Tea tree” [Photograph]. Instagram. <https://www.instagram.com/khomenko.maryna/> (Erişim Tarihi:10.05.2024).
- http 5. Carvalho, M. (2023, Aralık). Making the ordinary extraordinary. <https://www.inprnt.com/profile/monicamofart/> (Erişim Tarihi: 18. 01. 2024).
- http 6. <https://monicamofart.com/products/eye-vocado-museum-quality-art-print> (Erişim Tarihi: 21. 03. 2024).

# BÖLÜM 3

## Anadolu Selçuklu Mimarisinde Çini Süslemeleri ve Seramik Uygulamalarının Dini ve Eğitim Yapılarında Kullanımı

Burhan YALÇIN <sup>1</sup>  
Ümit PARSIL <sup>2</sup>

### Giriş

Anadolu mimari yapılar kullanılan çini sanatı, kökenini Selçuklulardan almış, Osmanlılarla birlikte ağırlıklı olarak Anadolu Türk mimarisi sürekli gelişimi sayesinde günümüze kadar ayakta kalmayı başarmıştır. Gittikçe zenginleşen bu dekoratif sanat, mimarinin gelişimine uygun olarak gelişimini sürdürerek mekânın etkisini arttırmış, mimarinin etkisini zayıflatmadan renkli bir atmosfer yaratmıştır. Anadolu'da özellikle 12. ve 19. yüzyıllar arasında mimari yapılarda seramik ve çini kullanımı önemli ölçüde gelişmiş, çeşitli renk, desen ve teknik özellikleriyle dünya çapında büyük ilgi görmüştür. Çini sanatı Anadolu Selçuklu dönemi mimarisinde büyük gelişme göstermiş, çeşitli teknikler kullanılarak başarılı örnekler ortaya çıkarmıştır. (<http://www.restoraturk.com>).

Çini dekorasyonu ve mimarisi Çinilerin, başta İran'ın Tebriz ve Şiraz kentleri olmak üzere büyük Selçuklular, Uygurlar, Karahanlılar, Gazneliler ve Harezmsahlar'ın mimarisinde kullanıldığı bilinmektedir. Selçuklulardan önce İslam mimarisinde çini sanatında belli desenler kullanılmıştır. 13.Yüzyılda Selçuklu çini sanatı yeni süslemeler ile güçlü bir gelişme göstermiştir. Bu yeni gelişmeler İlhanlı devletinin, özellikle İran bölgesindeki mimarisini büyük ölçüde etkilemiştir.

<sup>1</sup> Sanatta Yeterlilik Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, burhanyalcin02@gmail.com, ORCID iD: 0009-0008-2838-9595

<sup>2</sup> Öğr. Gör., Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, umitparsil@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1901-5400

ilkesi hâkim olmuş, simetrisinin de yaygın olarak gözlemlendiği görülmektedir. Geometrik süslemelerin hâkim olduğu erken dönem çinili mihrapların kenarlarında az miktarda görülen bitkisel süslemeler, Afyon Mısri Camii, Tahir Camii, Şule Camii ve Akşehir-ül-Cami'nin mihraplarında da görülmektedir. Tamamen geometrik desenlerden oluşmaktadır. Anadolu Selçuklu dönemine ait çini mihrabın kenar süslemesi bitkisel bezemelerden yoksundur. Ayrıca söz konusu mihrapta bordür süslemesi dışında herhangi bir bitkisel unsura yer verilmemiştir. Çinili mihraplarda tamamen geometrik süslemelerin ağırlıkta olduğu mihrap bordürlerine rastlanırken, herhangi bir geometrik motif içermeyen sadece bitkisel bezemelerden oluşan mihraplara rastlanması geometrik desenlerin Selçuklular için önemini daha da vurgulamaktadır (Çok,2018:201-228).

## Sonuç

Mimari yapılar üzerinden gelişim gösteren çini sanatı anadolu selçuklu devleti ile yapılarda özel teknik ve tasarımlar ile başarıya ulaşmıştır. İslam mimarisinde çininin ilk gelişmesine Uygur, Gazne, Karahanlı ve İran`da Büyük Selçuklu benzer biçimde Türk devletleri öncü olmuştur. Selçuklu dönemi öncesi dini ve eğitim yapılarında süsleme sanatının kısıtlı olması ve selçukluların sanata önem vermesiyle giderek zenginleşen islam mimarisinde ana süs unsuru haline gelmiştir. Halk içinde “Çini“ çoğu zaman mimariye bağlı duvar seramiğini akla getirir. Bu bağlamda değerlendirilen seramik sanatı da batıdan aktarılan sözcük ile çini sanatı gibi mimaride kullanılmaya başlanılmıştır. Bu süreç içerisinde giderek gelişen araç gereç kullanımında gelişerek çini ve seramik sanatının mimari yapılarda farklı tasarım ve tekniklerin aktarılmasına vesile olmuştur.

Bazıları her devirde görülürken, bazıları da muayyen devirler için yenilik olmuş ya da yeni renk ve desenlerle ayrı bir karakter kazanmıştır. Çini bezeme cami, mescit, medrese, türbe ve saray yapılarında mühim bir dekor unsuru olmuştur.

## Kaynaklar

- ASLANAPA, O., (2007), Anadolu'da İlk Türk Mimarisi, Başlangıcı ve Gelişmesi, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- BERKTAY, H., (2005). Türkiye Tarihi 1, Osmanlı Devleti'ne Kadar Türkler. İstanbul. Cem Yayınevi.
- ÇOK, B., (2018). Anadolu selçuklu dönemi (1071-1308) çinili mihrap bordürlerinde tenziyat. Kilis 7 aralık üniversitesi ilahiyat fakültesi dergisi, 5 (8), 201-228.
- DOĞAN, Ş., (2016), “Anadolu Selçuklu Dönemi Mimarisinde Kullanılan Seramik Yüzey Kap-

- lamalarının Araştırılması, Günümüz Mimarisinde Yorum Ve Uygulamaları”, Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- GÜNDOĞDU, H., (2015), Uluslararası Üsküdar Sempozyumu VIII 21-23 Kasım 2014 Bildiriler III İstanbul
- GÜLAÇTI, N., (2014). Selçuklu Dönemi Figüratif Dekorlu Seramik Ve Çini Örneklerinin Cumhuriyet Dönemi Kütahya Figüratif Çinileriyle Karşılaştırılması. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 1(1),33-48.
- KÜÇÜKKÖROĞLU, A., (2003), “Keykubad 1 Dönemi Çini Kullanımı”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- ÖNEY, G, (1987), İslam Mimarisinde Çini, Ada Yayınları, İstanbul.
- SOOFZADEH A. (2021) Selçuklu mimarisi üzerine bir inceleme. Usad.(14): 17-94.
- YALÇIN, B. (2018). Cumhuriyet Dönemi Türk Seramik Sanatında İç Mekân Dekorasyon Unsuru Olarak Seramik Duvar Panolarının Etkisinin Araştırılması ve Uygulama Örnekleri ( Master’s Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Bileşik Sanatlar Ana Sanat Dalı). Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya, 15-22.
- YETKİN, Ş. (1986). Anadolu’da Türk Çini Sanatının Gelişmesi, İstanbul.  
<http://www.restoraturk.com>  
<https://sanatokuma.blogspot.com/p/anadolu-selcuklumimarisi.html>  
<https://islamansiklopedisi.org.tr/minare>,  
<https://www.egoistyazar.com/makale/konya-ince-minareli-medrese>
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** [https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/iranin-mavi-camileri,nq\\_ZDihUVkunXGJ-8MgrW9w/bc6uNtf3Ck6hU\\_UfDzEm\\_g](https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/iranin-mavi-camileri,nq_ZDihUVkunXGJ-8MgrW9w/bc6uNtf3Ck6hU_UfDzEm_g)
- Görsel 2:** <https://www.facebook.com/photo/?fbid=765462565374404&set=pb.100057320033791.-2207520000>
- Görsel 3:** <https://www.egoistyazar.com/makale/konya-ince-minareli-medrese>
- Görsel 4:** [https://dunyacamileri.blogspot.com/2017/02/alaaddin-camiinin-suslemeleri-selcuklu.html#google\\_vignette](https://dunyacamileri.blogspot.com/2017/02/alaaddin-camiinin-suslemeleri-selcuklu.html#google_vignette)
- Görsel 5:** <https://okuryazarim.com/konya-alaeddin-cami/>
- Görsel 6:** <https://okuryazarim.com/malatya-ulu-camii/>
- Görsel 7:** [http://www.cocuklageziyorum.com/wp-content/uploads/2014/12/IMG\\_5192.jpg](http://www.cocuklageziyorum.com/wp-content/uploads/2014/12/IMG_5192.jpg)
- Görsel 8:** <https://smailor.wordpress.com/2016/03/12/beysehir-esrefoglu-camii/>
- Görsel 9:** [https://tr.foursquare.com/v/sahip-ata-vak%C4%B1f\\_m%C3%BCzesi/4e95c-727b803e50c6345375b/photos](https://tr.foursquare.com/v/sahip-ata-vak%C4%B1f_m%C3%BCzesi/4e95c-727b803e50c6345375b/photos)

# BÖLÜM 4

## Uşak Kilimlerinde Kullanılan Motiflerin Seramik Bünye Üzerine Hediyeelik Eşya Olarak Uygulanması<sup>1</sup>

*Elwan BESREK<sup>2</sup>  
Nurettin GÜLAÇTI<sup>3</sup>*

### Giriş

Uşak kilimleri, Türk El Sanatlarının ve dokuma geleneğinin zengin bir parçasını oluşturmaktadır. Binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan kilimler, Anadolu'nun kültürel mirasının önemli bir parçasını temsil ederken, aynı zamanda sanat ve el işçiliğinin muhteşem bir örneğini sunmaktadır. Geleneksel olarak, Uşak kilimlerinde kullanılan motifler, Türk kültürünün derin anlamlarını, sembollerini ve tarihini yansıtmaktadır. Bu motifler, sadece görsel bir süsleme değil, aynı zamanda toplumun değerlerini, inançlarını ve yaşam tarzını da ifade etmektedir.

Günümüzde, kültürel mirasın korunması ve yaşatılması önemlidir. Bu amaçla, Uşak kilimlerindeki motiflerin seramik bünye üzerine uygulanarak hediyeelik eşya olarak kullanılması, geleneksel el sanatlarının çağdaş bir yorumunu sunmanın yanı sıra kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması düşünülmüştür. Bu çalışmada, Uşak kilimlerinde sıkça görülen motiflerin seramik bünye üzerinde nasıl uygulandığı ve bu motiflerin hediyeelik eşyalara nasıl dönüştürüldüğü görülecektir.

<sup>1</sup> Bu Kitap Bölümü, T.C. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Seramik ve Cam Anasanat Dalı "Uşak Kilimlerinde Kullanılan Motiflerin Seramik Bünye Üzerine Hediyeelik Eşya Olarak Uygulanması" konulu Yüksek Lisans Tezinden Türetilmiştir.

<sup>2</sup> Uzm. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Seramik ve Cam Anasanat Dalı, besrekelvan@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-4604-7168

<sup>3</sup> Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, Bölüm Başkanı, ngulaçti@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-0587-3359

Uşak kilim motifleri, Anadolu'nun kültürel zenginliğinin ve derin tarihinin bir yansımasıdır. Motiflerin seramik eserlerle buluşması, sadece mirası geleceğe taşımakla kalmaz, aynı zamanda yeni bir anlam ve duygu katmaktadır. Seramik sanatı, motiflerin taşıdığı derin anlamları ifade etmek için güçlü bir araçtır ve çalışma sonucu, bu potansiyeli daha da açığa çıkarmıştır. Her bir motif, kendine özgü anlam, hikâye ve mesaj taşıırken, seramik eserlerde hikâyelerin yeni bir estetikle ifade edilebildiği görülmüştür.

## Kaynaklar

- Ağaç, S. ve Sakarya, M. (2015). *Hayat ağacı sembolizmi*. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(1)
- Atalay, B. (1967). *Türk halıcılığı ve Uşak halıları (1. Basım)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Balpınar, A. (1982). *Kilim, cicim, zili, sumak Türk düz dokuma yaygıları (1. Basım)*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Deniz, B. (2000). *Türk dünyasında halı ve düz dokuma yaygılar (1. Basım)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Deniz, B. (2010). *Anadolu-Türk halı ve düz dokuma yaygılarında bazı motiflerin isimlendirilmesi*. Akdeniz Sanat, 3(5).
- Diler, A. ve Gallice, M. (2018). *Kilimin sembolleri (1. Basım)*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Erbek, M. (2002). *Çatalhöyük'ten günümüze Anadolu motifleri (1. Basım)*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Eren, H. (2014). *Handmade prayer carpet through history (1. Basım)*. İstanbul: Ircica Yayınevi
- Perdahçı, N. (2011). *Anadolu dokumacılığında sembollerle kadın ve erkek*. İnönü Üniversitesi Sanat Tasarım Dergisi.
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1. <https://www.google.com.tr/search?biw=1366&bih=657&tbm,2023>
- Görsel 2. <https://www.google.com.tr/search?biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa,2023>
- Görsel 3. <https://forum.hunturk.net/koc-basi-damgasi-4501.html,2023>
- Görsel 4. <https://www.google.com.tr/search?q=Koçboynuzu+Kilim+Motif+Örnekleri&tbm,2023>
- Görsel 5. <https://uqusturk.files.wordpress.com/2011/05/bereket-13.jpg,2023>
- Görsel 6. Erbek, M. (2002). *Çatalhöyük'ten günümüze Anadolu motifleri (1. Basım)*. Ankara. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Görsel 7. <https://stock.adobe.com/images/anadolu-hal-kilim-motifleri-hayat-a-ac-motifi-1/249387093>
- Görsel 8. Erbek, M. (2002). *Çatalhöyük'ten günümüze Anadolu motifleri (1. Basım)*.Ankara. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Görsel 9. <https://sohoantiq.com/blog/kilim-motifleri-ve-anlamlari2023>
- Görsel 10. Erbek, M. (2002). *Çatalhöyük'ten günümüze Anadolu motifleri (1. Basım)*.Ankara. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Görsel 11. <https://www.instagram.com/p/CLcK8>
- Görsel 12. [https://cdn.shopify.com/s/files/1/1078/5840/files/Kus-motif\\_480x480.gif?v=1604652352,2023](https://cdn.shopify.com/s/files/1/1078/5840/files/Kus-motif_480x480.gif?v=1604652352,2023)
- Görsel 13. Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyeelik*

- eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 14.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 15.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 16.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 17.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 18.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 19.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 20.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Görsel 21.** Besrek, E. (2023). *Uşak kilimlerinde kullanılan motiflerin seramik bünye üzerine hediyelik eşya olarak uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.

# BÖLÜM 5

## Kızılıkaya İgnimbiritlerinin Seramik Sır Bünyelerinde Renk Verici Olarak Kullanılabilirliğinin Araştırılması

Nilüfer Nazende ÖZKANLI <sup>1</sup>

### Giriş

İnsanlık tarihi kadar eski olan seramik sanatı, yaşamımızın her döneminde gerek endüstriyel gerekse sanatsal bir malzeme olarak ve sürekli kendisini yenileyerek karşımıza çıkmaktadır. “Seramikte sır olarak adlandırılan madde, seramik çamurunu ince bir tabaka şeklinde kaplayarak onun üzerinde eriyen cam veya camsı bir oluşumdur” (Arcasoy, 1983:162). Seramik ürüne, estetik görüntü, hijyenik yüzey özelliği ve dayanıklılık kazandırmak amacıyla sırlama işlemi yapılır. Hammaddelerin belli oranda karıştırılarak elde edilen ana sır bünyelerine renklendirici ilave edilesiyle reçeteler hazırlanmaktadır. Sırlar, erime sıcaklığına, kullanılan yüzey özelliğine, seramik ürünün kullanım amacına ve bünyesinde barındırdığı hammaddelere göre sınıflandırılmaktadır. Renk ise sır için önemli olup, sırların renklendirilmesinde pigmentlerden, metal oksitlerden ve doğal hammaddelerin sır bünyesine artı ilave edilmesiyle oluşturulmaktadır.

“Ülkemizde hızlı bir gelişim gösteren seramik sektörü gerek yerel gerekse yurt dışından pek çok hammadde kullanmaktadır” (Civan, 2011:1). Seramik teknolojisinin gelişmesi ve kullanılan hammadde rezervlerinin daralması nedeniyle günümüzde seramik bünyelerinde ve sır bileşenlerinde farklı doğal kaynak ve atık malzemelerinin hammadde olarak kullanımı artmakta ve alternatif sır reçeteleri oluşturulmaktadır. Çeşitli doğal hammadde kaynakları, sırların renklendirilmesi için kullanılabilirliği üzerine araştırmalar yapılmış ve olumlu sonuçlar elde edildiği gözlenmiştir.

<sup>1</sup> Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi Güzelyurt Meslek Yüksek Okulu El Sanatları Bölümü, nilufernazendeozkanli@aksaray.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-2940-321X



## Sonuç

Metal oksitler seramik sırlarında renklendirici olarak kullanılmaktadır. Ana sır reçetelerine artı ilave olarak konulmaktadır. İgnimbiritler ise bir tür tuf olup bünyesinde metal oksitler barındırmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada Kızılıkaya bölgesinde yer alan ve Kızılıkaya İgnimbiritleri olarak adlandırılan ignimbiritler bu çalışmada seramik sırlarının renklendirici olarak kullanılabilirliği araştırılmıştır. Çalışma için Kızılıkaya bölgesinde arazi çalışması sırasında alınan numunenin kimyasal analizi yapılmış ve analiz sonucuna göre % 7,94 oranında demir oksit bulundurduğu ancak diğer renk verebilecek metal oksitlerin eser miktarda oldukları görülmüştür. Bu nedenle yapılan deneylerde ignimbirit bünyesinde bulunan demir oksidin etkisi farklı sır bünyelerinde yoğun olarak görülmüştür.

Kızılıkaya ignimbiritleri seramik sırlarında tek başına artı ilave olarak kırmızı ve kahverenginin tonları elde etmek için kullanılabilir. Çalışmanın devamı olarak diğer renklendirici oksitler ile kullanılabilirliği araştırılabilir. Ayrıca artistik seramik sırlarında da kullanılabilirliği araştırılabilir.

## Kaynaklar

- Arcasoy, A. (1983) Seramik Teknolojisi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Civan L. (2011) Pomzanın Sır Bileşeni Olarak Kullanımı ve İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Seramik Mühendisliği Anabilim Dalı
- Çelik, M. Y., Sert, M., & Arsoy, Z. (2019). Yapı taşı olarak kullanılan Döğer (İhsaniye-Afyonkarahisar) tufünün ayrışmasında SO<sub>2</sub> etkisinin incelenmesi. International Symposium on Innovations in Civil Engineering and Technology (ICIVILTECH 2019) <https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/handle/11630/7885>, Erişim tarihi: 04.01.2022.
- Rhodes, D. (1973) Clay and Glazes for the Potter, Pennsylvania: Chilton Book Company.
- Sarı M., & Çömlekçiler, F. (2007). Kızılıkaya İgnimbiritlerinde Görülen Süreksizliklerin İncelenmesi Ve Kaya Kütesinin Tanımlanması. Selçuk Üniversitesi Mühendislik, Bilim Ve Teknoloji Dergisi, 22(1), 207-216. <http://acikerisim.aksaray.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12451/992>, Erişim tarihi: 04.01.2022.
- Şahin, S. (2018) İgnimbirit Taş Ocağı Atıklarından Isıl İşlem Yoluyla Elde Edilen Yapay Taşların Fiziksel Ve Mekanik Özellikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı.
- Umar M. (2018) Nevşehir Yöresi Volkanik Tüflerden Üretilen Kesme Taş Atığının Seramik Sırlarda Değerlendirilmesinin Araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anabilim Dalı.
- Yardımcı, D., & Sakarya, N. (2021). Seramik Kaplama Malzemelerinde Volkanik Kayaç Türü Olan İgnimbiritlerin Boyar Madde Olarak Kullanımı. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

# BÖLÜM 6

## Kütahya Porselen Fabrikası Dekor Anlayışlarının İhracat Yaptığı Ülkelere Göre İncelenmesi ve Bulguların Paylaşılması <sup>1</sup>

Nurettin GÜLAÇTI <sup>2</sup>

Zeliha YILMAZ <sup>3</sup>

### Giriş

Yemek kültürü, yerel, ulusal ve bazen de evrensel bir kimlik yaratmakta ve insanın zaman içindeki gereksinimleri, farklı kültürlerin etkileşimi ile çağın değişimiyle eş zamanlı olarak farklı arayış ve istekleri de beraberinde getirmektedir. Bu farklılık hemen her alanda olduğu gibi yemeklerde kullanılan porselen sofraya eşyalarında da kendini göstermektedir. Bu nedenle tabaklarda kullanılan renk ve dekor da her ülkede çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu gerekçelerle belirlenen ülkelere göre farklı dekor anlayışının araştırılması amaçlanmıştır.

İnsanlar zamanla yaşadıkları bölgenin coğrafi şartları, iklimi, tarım yapabilmek imkânları, örf-adetleri ve dini inançları ışığında kendi yemek kültürlerini şekillendirmişlerdir. Ardından sağlıklı beslenme, birden fazla yemek çeşidi hazırlama ve yeme, sofraya kurma gibi unsurları oluşturmaya başlamışlardır. İnsanın, yaşadığı coğrafya da dâhil diğer toplumlarla olan etkileşimine, yorumlar katarak kendine özgü bir tarz meydana getirmektedir. Bundan yola çıkarak yemek tabak dekor farklılıklarının çeşitliliği problem olarak görülüş ve araştırmak istenmiştir.

<sup>1</sup> Bu kitap bölümü “Kütahya Porselen Fabrikası Dekor Anlayışlarının İhracat Yaptığı Ülkelere Göre İncelenmesi ve Bulguların Paylaşılması” adlı henüz jüriye girmemiş Yüksek Lisans tezinden yazılmıştır.

<sup>2</sup> Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü Başkanı, nureddin.gulacti@dpu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-0587-3359

<sup>3</sup> Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Seramik ve Cam Programı, Seramik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, zelihakayaciylmaz@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-5743-3892

## Kaynaklar

- Arcasoy, A. (1983). "Seramik Teknolojisi" Marmara Üniversitesi Yayın No 457 Güzel Sanatlar Fakültesi Yayın No 2 İstanbul, 133
- Arıburun, L. N. E. (2012). "19. yüzyıl Osmanlı saray mobilyaları: Batılılaşma Etkisi ve Biçimsel Açından Yemek Kültüründeki Değişim Süreci" (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 166
- Candan, G. (2019, 3 Haziran). "Yemek kültüründe coğrafyanın izleri". Erişim Adresi: <https://www.geoced.org/yemek-kulturunde-cografyanin-izleri/>
- Ceramic In Turkey, (2002). The History Of Earth And Fire, From The Potter's Wheel to a Giant Industry The 8000, Year History of Ceramic İn Anatolia, Turkish Ceramic Promotion Committee, İstanbul, 89
- Göde, G., Kayaardı, S. , Uyarcan, M., Söbeli, C. (2021). "Tarihin Gelişim Sürecinde Türk Yemek Kültürü ve Beslenme Alışkanlıklarının Değişimi", *Food and Health*, 7(3), s.216-226. <https://doi.org/10.3153/FH21023> Manisa. 216
- Güldemir, O. (2018). "İskandinav ve Rus Mutfağı", T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3309 Açık öğretim Fakültesi Yayını No: 2171 DÜNYA MUTFAKLARI I, Eskişehir,136
- Haber, E. (2022). "19.Yüzyılda Eser-i İstanbul Damgalı Porselen Üretimi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara, 18
- Kalyoncu, H. (2014). "Dünya Porselen Tarihi", Cinius Yayınları, İstanbul, 8
- Kızıldemir, Ö., Öztürk E. , Saruşıık, M. (2014). "Türk Mutfak Kültürünün Tarihsel Gelişiminde Yaşayan Değişimler", AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2014, Cilt:14, Yıl:14, Sayı:3, 14: 191-210
- Saruşıık, M. (2018). "İtalyan Mutfağı", T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3309 Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 2171 DÜNYA MUTFAKLARI I, Eskişehir,39
- Şahin, T. (2021). "Eski Mısır Toplumunda Yeme ve Beslenme Kültürü", Araştırma Makalesi- Research Article, OANNES – Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi, 3/1, Mart 2021, 127
- Şimşek, S., Özkaya, D. (2020). "Osmanlı İmparatorluğu'ndan İtibaren Anadolu ve Arap Yarımadası'nın Mutfak Etkileşimleri" Araştırma Makalesi/Research Article Şimşek, Soylu ve Durlu Özkaya 17(3) 2020 Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/ Journal of Travel and Hospitality Management, 17(3)
- Yarış, A., Özkaya, F, 2015/01/13 "Amerikan Mutfak Kültürünün Gelişim Süreci" (Development Process of American Cuisine)  
<https://supstranger.com/blog/nerede-ne-yenir/>, 2023,96  
<https://www.lezzet.com.tr/lezzetten-haberler/> 2023  
<https://edumag.net/galeri/amerikada-midenize-senlik-yasatacak-7-dunya-lezzeti/>, 2023  
<https://www.ensonhaber.com/galeri/anadolunun-en-guzel-lezzetleri>, 2023  
<https://www.arkeolojidefterim.com> 2022  
<https://www.gzt.com/lokma/alman-mutfagi-ve-alman-yemek-kulturu-blog-3566338>, 2023  
<https://www.finans365.com/haber/8213502/kutahya-porselen-nasil-basardi-iste-basarinin-sirri>,  
 Fatoş Karahasan  
<https://supstranger.com/blog/nerede-ne-yenir/>, 2023  
 www.mutfakhaber.net.,2018  
<https://blog.turkishairlines.com/tr/> 19 Şubat 2021  
<https://www.enuygun.com/bilgi/italyan-mutfagi/>, 2023  
<https://www.tekbasinadaolur.com/elle-yemek/>, 2023  
<https://www.petitegourmets.com/tr/yemek-bilgileri/geleneksel-guney-amerika-yemekleri>,  
 2023

**Görsel Kaynaklar**

Görsel 1: <https://kurumsal.kutahyaporselen.com.tr>, 2022

Görsel 2: <https://kurumsal.kutahyaporselen.com.tr>, 2022

Görsel 3: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 4: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 5: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 6: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 7: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 8: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 9: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 10: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 11: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 12: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 13: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 14: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 15: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 16: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 17: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 18: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 19: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 20: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 21: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 22: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 23: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 24: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com), 2022

Görsel 25: Layıka Ney Ece ARIBURUN, 2012

Görsel 26: <https://www.ensonhaber.com/galeri/anadolunun-en-guzel-lezzetleri>, 2023

Görsel 27: <https://www.tekbasinadaolur.com/elle-yemek/>, 2023

Görsel 28: <https://www.gezintayfa.com/misirda-yemek-kulturu/>, 2023

Görsel 29: <https://www.arkeolojideferim.com/antik-misir-yemekleri-eski-misirlilar-neler-yedi/>, 2022

Görsel 30: <https://blog.biletbayi.com/rusyada-ne-yenir.html/>

Görsel 31: <https://www.enuygun.com/bilgi/italyan-mutfagi/>, 2023

Görsel 32: <https://supstranger.com/blog/nerede-ne-yenir/>, 2023

Görsel 33: <https://www.gzt.com/lokma/alman-mutfagi-ve-alman-yemek-kulturu-blog-3566338>, 2023

Görsel 34: <https://edumag.net/galeri/amerikada-midenize-senlik-yasatacak-7-dunya-lezzeti/>, 2023

Görsel 35: <https://www.lezzet.com.tr/lezzetten-haberler/amerikan-mutfagi-hakkinda-bilinmeyenler>, 2023

Görsel 36: <http://www.petitegourmets.com/tr/yemek-bilgileri/geleneksel-guney-amerika-yemekleri>, 2023

Görsel 37: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 38: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 39: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 40: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 41: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 42: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 43: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 44: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 45: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 46: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 47: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 48: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 49: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 50: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 51: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

Görsel 52: [www.kutahyaporselen.com](http://www.kutahyaporselen.com)

# BÖLÜM 7

## Hikâye Anlatım Aracı Olarak Seramik Vazolar

Sinan AVİNAL<sup>1</sup>

Berk ERGÜL<sup>2</sup>

### Giriş

Vazo terimi, anlam olarak Türkçeye “kavanoz” olarak çevrilen İtalyanca “vaso” kelimesinden türemiştir. Türk Dil Kurumu’nun güncel Türkçe sözlüğüne göre vazo; “çiçek koymak için kullanılan, cam, toprak, porselen vb. maddelerden ve çeşitli madenlerden yapılan, türlü boyut ve biçimlerde olabilen kap; çiçeklik” olarak ifade edilmiştir (Türk Dil Kurumu, t. y.). Etimolojik kökeni İtalyancadan gelmekle beraber diğer dillerde anlam bakımından farklılıklar göstermektedir. Vazo kelimesi Türkçede çiçeklik anlamıyla kullanıldığı halde Fransızcada çok daha geniş anlamı olarak bütün dar ağızlı ve geniş kaplar için kullanılmaktadır. Farklı dillerdeki bu anlam genişliğinin yansıması olarak hem arkeoloji alanında hem de sanat dallarında vazolara geniş yer verilirken, kavanoz, şişe ve kâse gibi diğer kap çeşitleriyle aynı kategoride sınıflandırıldığı görülmektedir (Akar, 1969). Bu geniş sınıflandırma, tarihsel süreçte vazoların fonksiyon ve biçimsel özelliklerinde radikal dönüşümlerin gerçekleştiğini göstermektedir. Diğer yandan, vazo formlarının yüzeylerindeki dekor stillerinde geometrik şekillerden figüratif resimsel anlatıma dek uzanan çeşitlilikte gelişimler gerçekleşmiştir. Bu bağlamda, çalışmanın kapsamı vazo yüzeylerinde resimsel anlatılar ile sınırlanmıştır. Farklı kültürlerle ait hikâye anlatım aracı olarak kullanılan seramik

<sup>1</sup> Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Seramik ve Cam Bölümü, sinan.avinal@msgsu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-0905-6890

<sup>2</sup> Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Seramik ve Cam Bölümü, berk\_ergul@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0003-3159-1846

olaylardan doğa tasvirlerine geniş bir kapsama sahiptir. Vazolar, bu özellikleriyle, bir dönemin sosyal yapısını, inanç sistemlerini ve estetik anlayışını aktaran işlevleriyle karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde seramik vazolar, çağdaş sanatçılar tarafından biçimsel olarak ele alınmaktadır. Çağdaş sanatın bir nesnesi haline gelen seramik vazolar, bir kullanım nesnesi olmaktan çıkıp, sanatsal bir ifade aracına dönüşmektedir. Çağdaş sanatçılar, seramik vazoları kullanarak toplumsal farkındalık yaratmak ve bireysel hikâyeler anlatarak izleyiciyle etkileşime geçmektedir.

Sonuç olarak, seramik vazoların hikâye anlatımındaki rolü, tarihsel bir süreklilik göstermektedir. Antik dönemlerden günümüze kadar, vazolar üzerine işlenen resimsel dekorlar, sanatçıların anlatmak istedikleri hikâyeleri görsel bir dille ifade etmelerine olanak sağlamıştır. Seramik vazolar, geçmişten günümüze, hikâyeleri saklayan ve aktaran değerli birer kültürel miras olarak kalmaya devam edecektir.

## Kaynaklar

- AKAR, A. (1969). Tezyini Sanatlarımızda Vazo Motifleri. *Vakıflar Dergisi*(8), s. 267-273.
- BEBBİNGTON, C. (2018, 08 15). Decorated Ware - A Landscape In Ceramic. *Gargstang Museum of Archaeology*: <https://garstangmuseum.wordpress.com/2018/08/15/decorated-ware-a-landscape-in-ceramic/> adresinden alındı
- BEBBİNGTON, C. (2019, 05 30). The Environment n Egyptian Prehistory - A Story in 3D Models! *Garstang Museum Of Archaeology*4y: <https://garstangmuseum.wordpress.com/2019/05/30/the-environment-in-egyptian-prehistory-a-story-in-3d-models/> adresinden alındı
- CHRİSTOFOROU, D. (t. y.). Do You Think You Deserve to Survive in Space. *Daphne Christoforou*: <https://www.feelondemand.com/ceramics/do-you-think-you-deserve-to-survive-in-space> adresinden alındı
- Department of Greek and Roman Art. (2002, Ekim). The Metropolitan Museum of Art. Athenian Vase Painting: Black- and Red-Figure Techniques: [https://www.metmuseum.org/toah/hd/vase/hd\\_vase.htm](https://www.metmuseum.org/toah/hd/vase/hd_vase.htm) adresinden alındı
- ESKENAZİ. (t. y.). A rare and important blue and white porcelain 'Guiguzi xia shan' guan jar. *Eskenazi*: <https://www.eskenazi.co.uk/en-gb/exhibitions/50-years-of-exhibitions-five-masterpieces-on-loan/objects/a-rare-and-important-blue-and-white-porcelain-%E2%80%9898gui> adresinden alındı
- EYAL, E. (t. y.). A Greek Tragedy #2. *Efrat Eyal*: <https://efrateyal.com/portfolios/a-greek-tragedy-second-series/> adresinden alındı
- GEDÜK, S. (2018, Yaz). Çin Sanatının Vazgeçilmez Eklü: Mavi-Beyaz Porselenler. *Yemek ve Kültür*(52), s. 106-115.
- GEDÜK, S. (2019, 11 01). Uzakdoğunun Ateşte Açan Çiçekleri: Japon Porselenleri. *Epos 7 Sanat ve Kültür Dergisi*, s. 38-41.
- GONDEK, R. M. (2017, 02 14). Greek Vase-Painting, an introduction. *Smarthistory: The Center for Public Art History*: <https://smarthistory.org/greek-vase-painting-an-introduction2/> adresinden alındı

- GREENHALGH, P. (2021). Ceramic, Art and Civilization. New York: Bloomsbury Visual Arts. Museo Internazionale delle Ceramiche. (t. y.). Ceramics in Faenza from the Middle Age to the Baroque. Google Arts&Culture: <https://artsandculture.google.com/story/mwXBqEQiw0Ja-LA> adresinden alındı
- PEER U., (t. y.). Paul Scott: Home Truths. Peer: <https://www.peeruk.org/paul-scott> adresinden alındı
- ROBİNS, G. (2018). The Art of Ancient Egypt: Revised Edition. Cambridge: Harvard University Press.
- SCOTT, P. (t. y.). New American Scenery. Cumbrian Blues Paul Scott: <https://cumbrianblues.com/portfolio/new-american-scenery/> adresinden alındı
- The Editors of Encyclopaedia. (1998, 07 20). istoriato stlye. Britannica: <https://www.britannica.com/art/istoriato-style> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. (t. y.). vazo. Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1.-2.** <https://www.eskenazi.co.uk/en-gb/exhibitions/50-years-of-exhibitions-five-master-pieces-on-loan/objects/a-rare-and-important-blue-and-white-porcelain-%E2%80%98gui>
- Görsel 3.** <http://portlandartmuseum.us/mwebcgi/mweb.exe?request=record;id=9536;type=101#>
- Görsel 4.-5.** [https://www.1stdibs.com/furniture/decorative-objects/vases-vessels/bottles/japanese-imari-lidded-vase-circa-1890/id-f\\_34888072/](https://www.1stdibs.com/furniture/decorative-objects/vases-vessels/bottles/japanese-imari-lidded-vase-circa-1890/id-f_34888072/)
- Görsel 6.-7.** [https://www.britishmuseum.org/collection/object/Y\\_EA35502](https://www.britishmuseum.org/collection/object/Y_EA35502)
- Görsel 8.-9.** [https://www.britishmuseum.org/collection/object/G\\_1836-0224-127](https://www.britishmuseum.org/collection/object/G_1836-0224-127)
- Görsel 10.** [https://www.britishmuseum.org/collection/object/G\\_1856-1001-19](https://www.britishmuseum.org/collection/object/G_1856-1001-19)
- Görsel 11.-12.** [https://www.britishmuseum.org/collection/object/G\\_1856-1001-19](https://www.britishmuseum.org/collection/object/G_1856-1001-19)
- Görsel 13.-14.** <https://wb.britishmuseum.org/MCN1020#55564001>
- Görsel 15.** <https://www.tate.org.uk/art/artworks/perry-aspects-of-myself-t07904>
- Görsel 16.** <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/name/grayson-perry-ra>
- Görsel 17.** <https://www.feelondemand.com/ceramics/do-you-think-you-deserve-to-survive-in-space>
- Görsel 18.** <https://www.feelondemand.com/ceramics/do-you-think-you-deserve-to-survive-in-space>
- Görsel 19.** <https://efrateyal.com/portfolios/a-greek-tragedy-second-series/>
- Görsel 20.-21.** <https://efrateyal.com/portfolios/a-greek-tragedy-second-series/>
- Görsel 22.** <https://chazen.wisc.edu/collection/26037/tulip-vase/>
- Görsel 23.-24.** <https://chazen.wisc.edu/collection/26037/tulip-vase/>
- Görsel 25.** <https://ferrincontemporary.com/portfolio/paul-scott/>
- Görsel 26.** <https://ferrincontemporary.com/portfolio/paul-scott/>
- Görsel 27.** <https://ferrincontemporary.com/portfolio/paul-scott/>